

неодноразово процитовані рядки з найвідомішої поеми Волта Вітмена «Пісня про себе», ідентичність ліричного героя якої вміщує в себе безліч варіантів. У романі «Долина дивувань» таким носієм сотен «я» є Вайолет: «an American girl in my sailor dress, a virgin courtesan in a high-necked silk jacket, an American widow with streaming tears, a Chinese wife with a black eye» [3, с. 590]. Жодна з цих ідентичностей не є для Вайолет «Чужою».

Отже, в образі Вайолет розкрита ідея вільного самовизначення особистості в світі, «китайська» та «американська» складові ідентичності героїні вільно взаємодіють між собою та утворюють неподільне ціле. Здійснений нами аналіз дозволяє зробити висновок, що у тексті роману розмежування «Свого» та «Чужого» зникає, спостерігається китайсько-американська дифузія на всіх рівнях художності.

Список використаних джерел:

1. Федотова О.С. Соотношение интроспекции и несобственно-прямой речи / О.С. Федотова // Вестник Томского государственного университета. – 2010. – № 335. – С. 25-29.
2. Yin X.H. Chinese American Literature since the 1850s / Xiao-huang Yin. – Urbana and Chicago: University of Illinois Press, 2000. – 307 p.
3. Tan A. The Valley of Amazement / Amy Tan. – NY: HarperCollins Publishers, 2014. – 608 p.

Польщак А.Л.

аспірант,

Національний університет «Кієво-Могилянська академія»

ТЕМА ДУХА ТА ПЛОТІ В ТВОРЧОСТІ Ф. МОРІАКА

Серед представників літературного французького «католицького відродження» нобелівський лауреат Франсуа Моріак є одним із найвизначніших. Він належить до грона видатних письменників-католиків, впливовість яких виявилася досить несподіваною після часів засилля атеїзму та позитивізму, котрі призвели на лише до кризи в науковому світогляді, а й до морально-етичного занепаду. Ідейна проблематика творів Ф. Моріака, яка повністю гармонійно вкладається в контекст літературного «католицького відродження», ініціює відхід від матеріалістичного погляду на життя та підкреслення важливості ролі духовного елемента в ньому. Водночас, вона певною мірою зумовлює вибір тематики цього автора. Так, бачення духовного начала в контексті християнства як того, що надає сенс життю, призводить до логічного розвитку теми духа та плоті, якій притаманний у творах Ф. Моріака гострий конфлікт [7, с. 2].

Слід зазначити, що письменник проходить певну еволюцію в своєму ставленні до проблем, пов'язаних із цими питаннями. Ближче до кінця творчого та життєвого шляху французького корифея такий розвиток призводить до позиції, яка не ставить під сумнів істинність основних положень християнства в цій царині. Автентичне християнство, на відміну від янсенізму з його презирством до плоті, її не принижує, а підкреслює нерозривний зв'язок плоті із духом [5, с. 226], а відповідно і вплив плоті людини, яка зазнала падіння, на дух, який із нею пов'язаний. Водночас, письменник залишається досить об'єктивним і глибоким, коли описує людину із її

пристрастями, такою, якою бачить [9, с. 132-133]. Ф. Моріак глибоко відчуває і передає у своїх творах дилему Плоті та Духа, Природи і Благодаті, які співіснують і в найкращих представниках людської раси, і в найгірших [10, с. 133].

Духовно-культурна ситуація моріаківської епохи великою мірою стала причиною непростого ставлення та необхідності визначення позиції в питанні співвідношення духовного та плотського. Часи кризи людських цінностей вилилися у явище їх зміщення [12, с. 13]. Глибокі роздуми письменника про роль плоті в житті людини та християнина приводять його до встановлення ієрархії в ціннісних орієнтаціях, виливаючись упереконання необхідності відречення від плоті задля того, щоб «віддаватися душам» [2].

Уже в першому творі, який зробив Ф. Моріака відомим, – «Поцілунок, дарований прокаженому», – письменник окреслює коло тих тем та проблем, до яких звертатиметься впродовж подальшої літературної діяльності, хоча робота над ними вже була почата в ранніх романах та поезії письменника, котрою він увійшов у літературний світ. Це передусім стосується розробки теми духа та плоті, яка була вже намічена в його перших прозаїчних творах «Дитина в ланцюгах» (1913), «Патриціанська тога» (1914) та «Плоть і кров» (1920), у котрих домінує ностальгія за чистотою та благодаттю, і які місцем дії часто мають сільський пейзаж, котрий стає декорацією для місця розгортання драми плоті та благодаті [4, с. 9].

Моріаківські герої переживають боротьбу пристрастей, поклику тіла з релігійним вихованням [1; 11, с. 4]. Водночас, тілесні пристрасті в творах письменника позначені тавром духовної незрілості. Це яскраво виявляється, наприклад, у романі «Пустеля кохання» через образ Раймона Куррежа, котрий застряг у своєму духовному розвитку в підлітковому віці, продовжуючи в свої тридцять п'ять дивитися на жінку переважно як на предмет задоволення сексуальних бажань. Його один за одним поступово покидають старі приятелі, створюючи власні сім'ї. Раймон же все ще намагається переконати себе та інших у своїй сексуальній чарівності. Як не дивно, таке підліткове ставлення до пристрастей характерне і для батька Раймона Поля, який у своїй пристрасті залишається поза рамками реального життя. Подібну незрілість можна помітити в Алена Гажака, головного героя «Старосвітського хлопчини», Фернана Казнава та Матильді з «Праматері» тощо.

Пристрасті, пов'язані з питаннями сексу (саме сексу, адже сексуальні бажання і натяки на них у творах письменника не обмежуються взаємодією між двома статями), являють різноманітність. Часом моріаківським героям притаманна дивна пристрасть, схожа на інцест, як це відбувається в творах Ф. Моріака з Дені та Розою Револю в «Дорозі до моря», героями «Чорних ангелів», роману «Що було втрачено» («*Sequi était perdu*») [8, с. 164]. Письменник модернізує образ Федри, яка потрапляє в полон власних пристрастей, в образах своїх героїнь, які стають Федрами ХХ століття, зокрема в Елізабет із «Доль», Терезі Дескейру з однойменного твору, Марії Кросс із «Пустелі кохання», Фанні з роману «Зло» [13, с. 5, 7]. Хоча у Ф. Моріака особливо розроблений образ жінки, яку поглинають пристрасті, у його творах пристрасті не лише пов'язані з реалізацією себе як істоти певної статі, а є назагал є важливою складовою, яка спонукає до розвитку дії та пояснює поведінку героїв. Прикладом цього можуть бути твори «Старосвітський хлопчина», «Кінець ночі», «Гадючник». Водночас, увсесвіті моріаківських творів гріх, переступ, дисгармонія людських стосунків супроводжуються виявами благодаті, присутність якої письменник прагне відновити в модерному світі [6], здатністю героїв до

жертвності, відкриття інших вимірів, окрім тілесних у людському світі, зокрема, виміру духовного.

Список використаних джерел:

1. Ваксмахер М.Н. Мориак (Mauriac), Франсуа [Електронний ресурс] / Ваксмахер М.Н. // Фундаментальная электронная библиотека. – Режим доступу: <http://feb-web.ru/feb/kle/kle-abc/ke4/ke4-9741.htm>
2. Boudaroua J.-M. Souffrance et bonheur du corps chrétien de François Mauriac à Jean-Paul II [Електронний ресурс] / Boudaroua J.-M. // *Ordre des Prêcheurs*. – Режим доступу: <http://www.op.org/fr/content/souffrance-et-bonheur-du-corps-chretien>
3. Clark A.R. DeFabrègues (Jean), «Mauriac» [Електронний ресурс] / Clark A.R. // *Revue belge de philologie et d'histoire*. – Т. 53: Histoire (depuis l'Antiquité) – *Geschiedenis (sedert de Oudheid)*. – Fasc. 2. – 1975. – Режим доступу до журн.: http://www.persee.fr/doc/rbph_0035-0818_1975_num_53_2_5498_t1_0502_0000_2
4. Coyle C. François Mauriac, Romancier Psychologue Contemporain [Електронний ресурс] / Coyle C. // *Loyolae Commons*. – Режим доступу: http://ecommons.luc.edu/luc_theses/117
5. Derdziak L. Społeczno-wychowawczy aspekt działalności duszpasterskiej błogosławionego Hryhorija Łakoty (1908-1950) Biskupa pomocniczego greckokatolickiej diecezji przemyskiej / Derdziak L. // *Lwów: Liga-Press*, 2010. – 323 с.
6. D'Ormessonde J. François Mauriac, la grâce et la passion [Електронний ресурс] / D'Ormessonde J. // *Le Figaro*. – Режим доступу: <http://www.lefigaro.fr/livres/2009/03/05/03005-20090305ARTFIG00444-francois-mauriac-la-grace-et-la-passion-.php>
7. Fitzgerald M.A. La Famille dans l'Oeuvre de Mauriac jusqu'en 1933 [Електронний ресурс] / Fitzgerald M.A. – *Cantorbery*, 1969. – 109 с. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%97%D0%B0%D0%BB3/Downloads/fitzgerald_thesis.pdf
8. Flower J.E. Ce qui était perdu et la «passion étrangère» [Електронний ресурс] Flower J.E. // *François Mauriac: Psycholectures. European Studies*. – Exeter: University of Exeter Press, 1995. – С. 164-174. – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books/about/Fran%3%A7ois_Mauriac.html?id=I7eeXWTNsDsC&redir_esc=y
9. Foucart C. Les Paysages de la passion chez Green et Mauriac [Електронний ресурс] / Foucart C. // *Cahiers de l'Association internationale des études françaises*. – 1993. – № 45. – Pp. 119-133. – Режим доступу до журн.: http://www.persee.fr/doc/caief_0571-5865_1993_num_45_1_1811
10. Gagnerain J. Le monde de François Mauriac [Електронний ресурс] / Gagnerain J. // *Bulletin de l'Association Guillaume Budé*. – 1956. – № 1, mars. – Pp. 133-158. – Режим доступу до журн.: http://www.persee.fr/doc/bude_0004-5527_1956_num_1_1_3719
11. Maher E. Catholic Guilt: Longing and Belonging in the Fiction of François Mauriac and John McGahern [Електронний ресурс] / Maher E. // *Doctrine and Life*. – Vol. 65, no. 10, December, 2015. – 12 р. – Режим доступу: <http://arrow.dit.ie/cgi/viewcontent.cgi?article=1111&context=ittbus>
12. Roux A. Présence, formes et enjeux du démoniaque dans le roman catholique de l'entre-deux-guerres (François Mauriac, Georges Bernanos, Julien Green): Thèse pour obtenir le grade de Docteur. *Littérature. Spécialité Littérature française* [Електронний ресурс] / Roux A. – Paris, 2014. – 1066 pp. – Режим доступу: <https://tel.archives-ouvertes.fr/tel-01168240>
13. Pinelli P. Le mythe de Phèdre dans les romans de François Mauriac [Електронний ресурс] / Pinelli P. *F@rum*. – Режим доступу: <http://farum.it/publiforumv/n/03/pdf/Pinelli.pdf>